خلاصه بحث

جلسه قبل، بحث ما در بخش دوم مباحثه بود. بخش اول، این بود که تلاش کنیم تا به کل بشر نشان دهیم هوش مصنوعی بهخصوص در این رده‌هایی که هست، پایه‌محور است، ولی مزاجی که خدای متعال برای بدن انسان قرار داده، اشراق‌محور است و هم بافت‌هایی از عالم دیگری است که به اینجا آمده است. این بدن، پایه است، اما پایه‌ای که واقعاً دم و دستگاه و تشکیلاتی از عالم دیگر در اینجا فعال می‌شود. به خلاف ماشین و هوش مصنوعی که هر چه عجائب هم در آن صورت بگیرد، تمامش پایه‌محور است. تفاوت بین این دو را با انواع و اقسام مثال‌ها نشان بدهند، نه اینکه اثبات کنند. این بخش اول بود.

شاگرد۱: در بخش اول، مسلم شد که هوش مصنوعی در تمام ابعادش، نمی‌تواند در امور عبادی جای بشر را بگیرد. مثل حج، نماز، عبادت استیجاری و .... چون نمی‌تواند مثل روح با عالم بالا ارتباط برقرار کند.

استاد: بله، البته در بخشی از مباحثه فرض گرفتیم بعداً مثل شبیه‌سازی که در این زمان می‌کنند، اتفاق بیفتد. امروزه از یک سلول بدون اینکه سلول جنسی باشد، از یک سلول عضوی غیر جنسی یک شخص پدید می‌آید. شبیه‌سازی این است.

شاگرد۱: اینکه روح دارد.

استاد: به وسیله شبیه‌سازی، کاری می‌کنند که بدنی پدید بیاید. در اینجا طبق ضوابط ما می‌دانیم که آنها این بدن را با شبیه‌سازی و آزمایشگاه دستکاری کرده‌اند، اما این بدنی است که لیاقت این را دارد که از عالم دیگری به آن روح تعلق بگیرد؛ یک فضای دیگری است و به آن نفس‌مندی ماشینی می‌گویند. ماشین می‌تواند به جایی برسد که نفس از عالم دیگر به آن تعلق بگیرد؟ روح این انسان شبیه‌سازی شده، حیوان شبیه‌سازی شده، از آنجا می‌آید و بستر را ما فراهم کرده‌ایم. اما اینکه در هوش مصنوعی هم، بستری فراهم کنیم تا از جای دیگری چیزی بیاید، از بحث ما خارج است. بحث ما این است: انسانی که هست و با هم مراوده دارند، هوشش اشراق‌محور است. اما این هوشی که فعلاً هست و در ماشین‌ها اجرا می‌شود، پایه‌محور است. باید این را نشان بدهیم. این بخش اول بود.

بخش دوم این بود که همین پایه‌محور را تحلیل کنیم. چرا تحلیل کنیم؟ برای اینکه بعداً وقتی موضوعات فقهی را با دقت زیر ذره‌بین می‌گذاریم، در این بخش دوم ببینیم ما که یک هوش پایه‌محور داریم، موضوع کدام یک از ادله فقهی است. همین چیزی که الآن شما فرمودید؛ وقتی موضوع دلیل فقهی ثابت در حج، نماز استیجاری و روزه را می‌بینیم، می‌گوییم روزه نخوردن چیزی است، یا نماز و حج اعمالی است، اما شرطش قصد قربت است. معرفت خدا، قصد امتثال امر الهی و تقرب الی الله شرطش است که اینها از هوش پایه‌محور نمی‌آید. و لذا یک ربات نمی‌تواند نائب در حج باشد، چون آن شرط را ندارد.

اما اگر معامله‌هایی انجام داد؛ مثلاً می‌گوییم در معامله، قصد انشاء نیاز است؛ آیا در اینجا قصد انشاء از او متمشی شده یا نشده؟! این هم یک جور موضوع فقهی است. آیا این هوش پایه‌محور این اندازه می‌تواند موضوع شرعی را محقق کند یا نه؟ می‌خواهد ذبح کند؛ در ذبح گوسفند که هیچ وقت نگفته‌اند باید قصد قربت داشته باشد. باید ذکر نام خدا بشود و سر ذبیحه را ببرد. خب قصد

قربت نمی‌خواهد، ولی ذکر نام خدا می‌خواهد. آیا یک ربات در اینجا می‌تواند ذبح کند؟ همینطور که بهراحتی کلمات را می‌گویی و صوت تولید می‌کند، روی حساب فهمی که خودش به اندازه پایه‌محور دارد، بسم الله بگوید و سر ببرد. اگر یک ربات این کار را کرد، حلال است یا نه؟ اگر ذبح کننده باید مسلمان باشد، ربات که مسلمان نیست. اما اگر اینکه ذبح کننده کافر باشد مانع است، خب ربات که کافر نیست؛ فرق بین شرط و مانع. اگر شارع فرموده که کافر را قبول ندارم، او که نفرموده من ربات را قبول ندارم. اما اگر بگوید تنها مسلمان را قبول دارم، ربات مسلمان نیست. خیلی فرق می‌کند. منظور ما این است که در بخش دوم، داریم تنقیح موضوعات احکام فقهی را صورت می‌دهیم تا بعداً در بخش سوم، احکام را بیان کنیم که حال که موضوع را فهمیدیم، حکم آن چیست.

شاگرد۲: ظاهراً در ذبح فقط ذکر نیست.

استاد: «اهلّ لغیر الله» یعنی نام غیر خدا برده شده، او که نام غیر خدا را نمی‌برد. اما اینکه باید نیت کند که لله این را می‌کشم؛ اگر محضاً بخاطر پول باشد، ای حتی ذابح رها کند، باطل است یا نه؟ اینها سؤالاتی است. اگر شما بگویی ذبح واجب تعبدی نیست و فقط آنچه که شارع فرموده این است که باید اسم خدا را ببرد. اگر گفته شود شرط بردن نام خدا بر ذبیحه این است که به قصد قربت بگوید؛ اگر اینطور باشد فقهاء باید تصریح کنند.

شاگرد۲: عرضم این است که فقط صرف تسمیه هم بعید است باشد.

استاد: من مشکلی ندارم. فقط دارم مطرح می‌کنم. شما در تنقیح موضوع می‌گویی شارع در تسمیه، پایه‌محور را قبول ندارد. وقتی پایه‌محور را توضیح دادی، شما با استظهار از دلیل این را می‌گویی. اتفاقاً منظورم این است که ابتدا باید تصور کاملی از کار هوش داشته باشیم، تحلیل دقیق داشته باشیم تا بفهمیم حکم شرعی آن چیست.

بازبینی #2
ایجاد شده 10 فوریه 2026 14:27:29 توسط ... .
به روزرسانی شده 10 فوریه 2026 16:16:43 توسط ... .